

Z Kroniki naukowej

SYMPOZJUM NAUKOWE W WOJSKOWYM INSTYTUCIE HISTORYCZNYM

W dn. 8—9 I 1965 r. odbyło się w Warszawie w Wojskowym Instytucie Historycznym sympozjum naukowe w XX rocznicę rozpoczęcia styczniowej ofensywy Armii Radzieckiej i Wojska Polskiego. Podczas dwudniowych obrad omówione zostały wyniki badań, dotyczących polskiego wysiłku militarnego w okresie ofensywy zimowej 1944—1945. W sympozjum uczestniczyli liczni przedstawiciele wojskowych placówek naukowych, uniwersytetów, instytutów naukowych oraz dziennikarze. Poznańskie środowisko naukowe reprezentowali na sympozjum doc. Benon Miśkiewicz z Uniwersytetu Adama Mickiewicza oraz dr Jerzy Kozeński z Instytutu Zachodniego.

Obrady otworzył i prowadził szef Wojskowego Instytutu Historycznego, gen. brygady Bronisław Bednarz, który w słowie wstępnym określił ich cel i zakres.

Pierwszy z przewidzianych do wygłoszenia referatów w dn. 8 stycznia przedstawił płk dypl. S. Komornicki. Referat opracowany został wespół z ppłk. dypl. J. Margulesem i nosił tytuł: *Ofensywa zimowa Armii Radzieckiej i Wojska Polskiego*. Należono w tym referacie stan badań naukowych nad całością problemu działań bojowych w końcowym etapie wojny, wykazując poważne osiągnięcia polskiej historiografii w tym zakresie, ale i pewne jej braki. Referat przedstawiał zagadnienie w sposób syntetyczny oraz zawierał wskazówki metodologiczne dla badaczy przedmiotu różnych specjalności.

Płk W. Tuszyński odczytał z kolei interesujący referat zatytułowany: *Udział partyzantów i ludności cywilnej w ofensywie zimowej Armii Radzieckiej i Wojska Polskiego w 1945 r.* opracowany wspólnie z mjr mgr B. Kobuszewskim. W referacie zebrano bardzo bogaty materiał faktograficzny przedstawiający poszczególne akcje partyzanckie w kraju, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Podkarpacia. Wiele słów uznania wypowiedział referent pod adresem cywilnej ludności Poznania biorącej udział w wyzwolaniu swego miasta wraz z wojskami radzieckimi w lutym 1945 r.

Kolejny, obszerny referat ppłka dypl. W. Jurgielewicz, *Stan Ludowego Wojska Polskiego podczas ofensywy zimowej i plany rozbudowy wojska w 1945 r.* opracowany został bardzo drobiazgowo. Autor wyzyskał ogromny materiał statystyczny, wydaje się jednak, że zbyt mało miejsca poświęcił analizie przyczyn trudności kadrowych i materiałowych w tym okresie organizacji wojska.

W tymże dniu, oprócz powyższych referatów, wygłoszono komunikaty.

Gen. Okęcki przedstawił w tej części sympozjum obraz wyzwolenia Poznania w 1945 r. oraz udział w tej akcji ludności cywilnej, płk Stapor omówił niemieckie przygotowania do odparcia radzieckiej ofensywy, a zwłaszcza rolę i działalność 9. Armii niemieckiej zgrupowanej w rejonie środkowej Wisły. Płk Wołoszyn nawiązywał do przygotowania bojowego Armii Radzieckiej i Wojska Polskiego w jesieni 1944 r. przed podjęciem ofensywy w rejonie Warszawy zimą 1944—1945. Opracowanie tak obszernego tematu musiało przyjąć ramy referatu. Inny charakter miał komunikat mgra Dolaty. Była to ambitna próba charakterystyki i oceny bogatej historiografii II wojny światowej. Autor ukazał walory oraz braki literatury radzieckiej, niemieckiej oraz amerykańskiej, nie pomijając również licznych pamiętnikarzy oraz wkładu nauki polskiej do tej gałęzi wiedzy.

W dyskusji pierwszego dnia sympozjum głos zabrała mgr Drzewiecka z WIH,

która scharakteryzowała rolę kobiet radzieckich i polskich w aparacie pomocniczym wojska oraz w jego dowództwie. Drugi dyskutant, płk Herzog, zanalizował wysiłki niemieckie zmierzające do odparcia ofensywy radzieckiej 1945 r. podając wiele, nieraz drastycznych szczegółów z dziedziny kadrowo-materiałowej *Wehrmachtu*.

W drugim dniu obrad ppłk dr K. Sobczak przedstawił operację warszawską w styczniu 1945 r. Materiał do pracy zebrany został w szerokiej kwerendzie archiwalnej oraz w bogatej już literaturze historyczno-pamiętnikarskiej.

Ostatni referat wygłosił płk dr R. Dżipanow pt. *Operacyjne problemy działań I Armii Wojska Polskiego i Armii Radzieckiej w okresie styczeń—kwiecień 1945 r.*

Tego dnia ogłoszono jeszcze kilka komunikatów, po których odbyła się bardzo żywa i owocna dyskusja, nie pozbawiona akcentów polemicznych. Okazji do wymiany poglądów dostarczyły nie tylko referaty i komunikaty, ale również głosy samych dyskutantów, m. in. gen. Okęckiego i płka Z. Załuskiego.

Podsumowania obrad dokonał gen. Bednarz, który w syntetycznej formie podał wyniki osiągnięte na sympozjum oraz omówił dorobek historiografii polskiej na temat II wojny światowej: archiwa dotąd nie są uporządkowane w dostatecznym stopniu, literatura obca nie zawsze należyście ujmuje sprawy polskie, dlatego konfrontacja osiągnięć historyków polskich na tym polu jest niezbędna i może być bardzo pożyteczna.

Jerzy Kozeński

SESJA POPULARNONAUKOWA, POŚWIECONA ROZWOJOWI KOSZALINA I POWIATU

Dn. 19 II 1965 r. odbyła się w Koszalinie sesja popularnonaukowa, poświęcona problematyce rozwoju Koszalina i powiatu. Organizatorami sesji byli: Wydział Kultury MRN, Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne oraz Oddział Powiatowy Polskiego Towarzystwa Historycznego. Zebranych w reprezentatywnej sali nowego ratusza naukowców i działaczy kulturalno-oświatowych — miejscowych i spoza województwa — przywitał pierwszy sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR, M. Malicki.

Pierwszy referent, mgr H. Rybicki, wnikliwie przeanalizował działalność władz administracyjnych miejskich i powiatowych w Koszalinie w l. 1945—1950. Konieczność organizowania władz administracyjnych od podstaw, bez możliwości oparcia się o zastane wzory stwarzała specyficzne trudności. Jednocześnie szybki napływ różnorodnego elementu ludnościowego oraz wielkie zniszczenia miast i wsi wymagały utworzenia w jak najkrótszym czasie sprężystego aparatu administracyjnego.

Po krótkim okresie sprawowania władzy przez wojska radzieckie nastąpiło uformowanie władz polskich. Początkowo trudna sytuacja wymagała koncentracji władzy w jednych rękach. Sprawował ją tzw. pełnomocnik rządu, w którego gestii znajdował się zarząd administracji oraz koordynacja działalności wszystkich miejscowych instytucji. Jednak wpływ czynnika społecznego zaznaczył się w Koszalinie bardzo prędko. Już w maju 1945 r. powstały pierwsze komórki partyjne PPR i PPS, które przez swoją działalność doprowadziły do utworzenia w sierpniu 1946 r. Powiatowej Rady Narodowej, a w dwa miesiące później Miejskiej Rady Narodowej. Pierwsza MRN w Koszalinie składała się z 30 radnych, z których